

Z á k l a d n á š k o l a D r . V . C l e m e n t i s a ,
F r a n c i s c i h o 8 0 3 , 9 8 0 6 1 T I S O V E C ,

Slovenský jazyk v kocke

(alebo, čo by mal vedieť deviatať)

ÚVOD

Slovenčina je nádherný a ľubozvučný jazyk, ktorý patrí jednoznačne medzi najkrajšie, no zároveň i medzi ťažšie jazyky sveta. My Slováci si to však neuvedomujeme, lebo je to naša materinská reč a vnímame ju úplne prirodzene. Ale ak máme byť na niečo hrdí, tak na náš jazyk určite.

Snáď najviac nám (v spojitosti so slovenčinou) rezonuje v hlavách to, že ju uzákonil Ľudovít Štúr, ktorý propagoval jedno „i“ a pridržal sa známeho výroku Antona Bernoláka: „Píš, ako počuješ!“

Ruku na srdce – koľkí z nás by si vydýchli, keby sme v slovenčine používali len jedno „i“ a nie aj „y“? Nikoho by netrápili vybrané slová, nominatív množného čísla, mi/my, oni/ony, psy ani psi, vtáci ani vtáky. A tak sme boli blízko... stačilo len ponechať v platnosti kodifikáciu spisovného jazyka Ľudovíta Štúra z roku 1843... To by bolo!

No náš jazyk má rody, spodobňovanie, skloňovanie, homonymá... obsahuje 46 písmen, používa ž, š, č, ľ, í, ď, ť... a vedieť vysloviť ia, ie, iu, dz, dž, ô... je vlastne rarita.

Takmer súčasnú podobu slovenského jazyka vytvoril na vedeckom základe Martin Hattala a on je „príčinou“ našich problémov s pravopisom, lebo do neho zakomponoval y, ý, ä, ľ.

Nuž čo, nič v živote nie je jednoduché! Preto odkryme spolu tajomstvá slovenského jazyka a privítajme ho do nášho povedomia Štúrovým citátom z knihy Nárečia slovenskuo alebo potreba písanja v tomto nárečí zo s. 10:

„Oj, vítaj, vítaj Slovenčina naša, ti céra Slávi pekná, rovnoprávna ale dávno utajená pred svetom!“

Tak, hor' sa do odkrývania tajomstiev slovenského jazyka!

JAZYK A JAZYKOVEDA

Jazyk je prostriedok na dorozumievanie.

Jazykoveda (LINGVISTIKA) je veda, ktorá jazyk skúma.

Aby sme sa v nej mali poriadok a systém, rozdelili sme ju do viacerých odvetví = **jazykovedných disciplín:**

- 1. hláskoslovie (FONETIKA)** = náuka o hláskach (= zvuková stránka jazyka)
- 2. lexikológia** = náuka o slovnej zásobe
- 3. gramatika** – delí sa na:
 - a) tvaroslovie (MORFOLÓGIA)** = náuka o slovných druhoch a ich tvaroch (skloňovanie, časovanie)
 - b) vetnú skladbu (SYNTAX)** = náuka o stavbe viet a súvetí
- 4. štylistika** = náuka o slohu, o jazykovom štýle
- 5. etymológia** = náuka o pôvode slov

spracovala: Mgr. Marta Svobodová